

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

Fred Tolstrup

Carl Tolstrup

FRED TOLSTRUP

CARL TOLSTRUP

LIVSVALGET — ET MINDEBLAD

MED PORTRÆT EFTER
TEGNING AF LORENZ FRØLICH

DET SCHÖNBERGSKE FORLAG

KØBENHAVN

FOR NORGE: J. W. CAPPELEN, KRISTIANIA

FRED TOLSTRUP

CARL TOLSTRUP

LIVSVALGET

ET MINDEBLAD

Fem og tyve Aar i Gravens Gemme
end din Sang gik Hjerter ej ad Glemme.

DET SCHØNBERGSKE FORLAG
KØBENHAVN

H. R. Florens

Tolstrup

1846

FORORD

Dette lille Blad læste jeg for min elskede Bror, Carl Johannes Tolstrup, Præst ved Godthaabskirken paa Frederiksberg, Dagen før han — for nogle Uger siden — blev syg til Døden. Han udtalte sin hjertelige Glæde over det og bad mig — af forskellige Grunde — fremskynde dets Udgivelse.

Dette til Forklaring for hans mange Venner, der maaske ellers kunde undres lidt over Tidspunktet, paa hvilket det fremkommer.

„Tider skal komme,
Tider skal henrulle,
Slægt skal følge Slægters Gang!
Aldrig forstummer
Tonen fra Himlen
i Sjælens glade Pilgrimssang.“

Roskilde, 8. Sept. 1911.

Fred Tolstrup.

Kjøbenhavn, 9de November 1844.

Der er, kjære Hr. Amtsprovst! en Følelse, jeg altid har skattet højt, naar jeg har fundet den hos mig selv og Andre, det er den Pietet, hvormed Mennesket omfatter og bevarer de Minder, hans Sjæl gjemmer fra Barndommens Dage, fra de Dage, da Hjertets bløde Vox vel lige saa let modtager Indtryk, som det igjen lader disse udslettes; men i hvilke dog den Sæd skal lægges, der siden skal bære Frugt for Tid og Evighed. Det er denne Følelse, der ogsaa idag tilskynder mig til at skrive til Dem, gode Hr. Amtsprovst! hvem jeg altid kjærligt mindes som den, der først »plantede og vandede« den Spire, som Gud gav Væxt; thi jeg bestod i forrige Uge, — hvad De vel for øvrigt allerede har erfaret gennem Avisen — den theologiske Embedsexamen med Laudabilis. Det er altsaa det Maal, der altid stod for min Tanke som det skjønneste, men netop af den Grund næsten ogsaa som uop-

naaeligt, som jeg nu virkelig har opnaaet — et Gode, der fylder mig og mine med Glæde og Tak uden Lige, og som jeg veed, at ogsaa De med Deltagelse har erfaret. I Sandhed, naar jeg gaar 6 Aar tilbage i Tiden og seer mig selv som en stakkels Skoledreng, hvem Ingen ventede noget Godt af, fordi Ingen dengang forstod, at Vejen til at aabne mit Hjerte og min Tanke gik igjennem Kjærlighed, om hvem den ene efter den anden despererede, medens Fremtidens Idealer ogsaa for mig selv begyndte at tabes i en ubestemt Taage — da synes den mellemliggende Tid med dens Udvikling mig næsten at være et skjønt Drømmebillede. Min timelige Fremtid er nu sikkert, og hvad den aandelige angaaer, er mit Haab fast, at den Gud, der førte mig videre i Kundskab om sig, ogsaa vil føre mig videre i Troen, Haabet og Kjærligheden. — I hans Gjerning fandt jeg den Styrke, der bevarede mig, naar Verden saa ofte kaldte mig til en Stilling i Livet, hvortil Naturen maaske egentlig havde bestemt mig, og som aldrig har ladet af med at lokke mig med sit skønne og forføreriske Skin; thi jeg føler først nu, da Fristelsen er overvunden, hvormeget jeg har staaet i Fare for at blive En af disse halve

Kunstnere og halve Æstetikere, der i Grunden i deres Halvhed ere uden Indhold.

Med glade Forhaabninger gaaer jeg nu en Fremtid imøde, der lover mig en Virksomhed, rig paa Velsignelse, ligesom jeg paa den anden Side ogsaa anerkjender den Fordring, Livet nu har paa mig, og derfor be-
reder mig til at lade den ungdommelige Livsfriskhed og Livsfylde, jeg føler i mig, frit og uhindret udfolde sin Vinge.

Disse Linjer, kjære Hr. Amtsprovst! indeholde kun Meddelelser om min egen Person; men dette var ogsaa deres nærmeste og eneste Hensigt.

Min Familie sender i Forening med mig Dem og Deres vor venlige Hilsen.

Deres forbundne og hengivne

Carl Tolstrup.

Det turde være mere end en Tilfældighed, at dette Brev, som i sin Tid blev skrevet til daværende Amtsprovst Fugl i Grenaa, er bleven reddet fra Tilintetgørelse. Naar det nu fremlægges for Offentligheden, sker det i den Formening, at der er noget i det, som endnu kan have Ærinde til en og anden.

Carl Tolstrup blev født i Grenaa den 18. Novbr. 1819. Hans »alvorsfulde, retsindige Far« døde, da Sønnen endnu kun var 10 Aar gammel, og hans Mor blev saaledes — menneskelig talt — alene om at raade og bestemme for ham i de vanskeligste Drengaar. At dette ikke altid var let, forstaar man af det anførte Brev. Naar det heri hedder, at »Ingen forstod, at Vejen til at aabne hans Hjerte og Tanke gik gennem Kærligheden«, kan der dog ikke være Tale om, at Carl Tolstrup med disse Ord har tænkt paa sin Mor, hvem han, som det siden skal ses, omfattede med den mest uskrømtede, sønlige Kærlighed, og hvis Minde han til sine Dages Ende bevarede i den dybeste Ærbødighed. Der kan kun her sigtes til hans Forhold i Randers, hvor han 11 Aar gammel blev sat i Skole. Det var her, man »despererede« om ham, saa han var nærvæd at desperere om sig selv. Grunden til al denne Fortvivlelse laa dog aldeles ikke i særlige Natur- eller Karaktervanskeligheder hos den stærke, livlige Dreng med de glade Øjne og de lyse Krøller. Snarere laa den deri, at Naturen med ret ødsel Haand havde ofret Gaver paa ham, der — misbrugte af uforstandige Mennesker — næsten truede med at ødelægge ham. Den Gave,

hvorved han især gjorde sig bemærket, var en helt ualmindelig Sangstemme. Denne forstod man at drage Fordel af i Randers. Det blev næsten Regel, at Skoledrengen Carl Tolstrup skulde være med som en Art Glansnummer ved enhver Fest eller Koncert, der holdtes i Byen, og det siger sig selv, at dette virkede uheldigt paa Læsningen. Naar saa hertil kom, at han — fremdeles Skoledrengen, der dog af Ydre var stor og stærk som en Mand —, som det er bleven fortalt ved Byens Baller som Damernes udkaarne Yndling tog Luven fra selve de unge Adjunkter, da er det ikke vanskeligt at forstaa, at dette virkede uheldigt paa Lærerne. Saaledes gik det til, at den gode, prægtige Dreng virkelig for Alvor kom i en Stilling saa skæv og vanskelig, at den kunde være bleven skæbnesvanger for ham, hvis ikke hans Mor klart og myndigt havde grebet ind og taget ham bort fra Randers Latinskole Aaret, før han skulde have taget Artium. Det blev den fra »Nøddebo Præstegaard« saa velkendte Præst, van Wylich i Nestelsø, der — atter menneskelig talt — fik den Glæde og Ære at redde Ynglingen Carl Tolstrups godt og smukt tømrede Livsbaad fra at slaas i Stykker paa alle de Skær, der her i den første Ungdom truede

den. I dette ligesaa udmærkede som ejendommelige Præstehjem, hvor Aandslivet aldrig kuede Hjertelivet, men hvor der bestandig under al den sprudlende Livlighed gemte sig den mest ægte, varme Menneskekærlighed, — i dette Hjem fandt Carl Tolstrup som et andet Hjem. Her blev han forstaaet og her blev han elsket. Og efter et Aars Forløb blev han af Pastor van Wylich privat dimitteret som — en flink Student.

Hurra! Hans Baad var kommen flot og kunde nu sejle raskt, sikkert og roligt frem over dybe, klare Vande. Ej Under derfor, at Carl Tolstrup alle Dage saa paa »Nøddebo-Præsten« med noget af en Søns Kærlighed, og ej Under, at hans Børn frem i Tiden regnede det for en af Sommerens største Glæder, naar »Bedstefar Wylich«s Vogn hentede deres Forældre og dem til et daglangt Besøg i Greve Præstegaard — et Par Mil fra Roskilde.

Det var i Aaret 1838, Carl Tolstrup blev Student, og det var i 1839, at Studentersangforeningen stiftedes. Af denne blev han selv sagt Medlem. I dens 50-aarige Jubilæums-Festskrift omtales han som »en enestaaende

Stjerne« og som et Menneske, der »i en ualmindelig Grad besad alle de gunstigste Egenskaber for en Studentsanger: høj og rank med de klare Øjne og det lyse, krøllede Haar, den frejdige, altid ungdomsfriske Holdning — og saa fremfor alt denne bedaaende Stemme, der endnu i Erindringen faar mangan Bedstemoders Hjerter til at banke — med de Egenskaber er det intet Under, at man erobrer alle Tilhørerne. — At synge var hans Liv og Lyst, og han lagde altid hele sin Sjæl aaben i Sangen, hvadenten det var i Studenterverdenen, hvor han overalt var den selvskrevne Forsanger, eller paa mangfoldige andre Steder, hvor der trængtes til en, der villigt trak Læset og kunde byde sin Stemme det utroligste.«

Hans Stemme var Tenor, men den skilte sig paa en mærkelig Maade fra andre Tenorer derved, at alle Tonerne — lige op til det høje Cis — var Brysttoner. Kunstnerisk set var det maaske en Fejl, at han ikke brugte Falsetten, men det gjorde, at den forunderlig dybe Malmklang, der var egen for hans Stemme, ogsaa i Højden bevaredes med fuld Kraft; der blev ikke denne Overgang i Tonerne, som man ellers er vant til, men som saa ofte skræmmer en Tenor. »Et Orgel bygtes

i hans Bryst«, siger Vilhelm Birkedal om ham, og ingen har vel i faa Ord bedre karakteriseret hans Sang. Som Domkirkens Orgel, naar en Matthisson-Hansen lod det bruse hen under de høje Hvælvinger, saadan var Carl Tolstrups Røst, og som det samme Orgel kunde den tillige klinge saa dæmpet og saa smeltende blødt, at et Barn maatte græde sig i Søvn derved, fordi den vakte en uforklarlig Hjemlængsel.

Fra det kongelige Theater gjorde man nu gentagne Forsøg paa at faa ham til Scenen; men det lykkedes ikke. Hans Beslutning om at studere Theologi stod fast. Vistnok har der, som det forstaas af det anførte Brev, til Tider staaet en ret alvorlig Kamp i ham for at blive sin Beslutning tro i Stedet for at følge det »lokkende Skin«, men om denne Kamp talte han aldrig senere i sit Liv. Endt var endt, — han havde truffet sit Valg helt, og dermed var Kampen, naar undtages et enkelt Øjeblik, som senere vil blive omtalt, ikke længere til for ham.

I Oktbr. 1845 tiltraadte Carl Tolstrup en Udenlandsrejse, der væsentlig gjaldt Frankrig og Italien, og som varede i halvandet

Aar. Fra denne Rejse er der bevaret en Dagbog, hvoraf her skal anføres enkelte Uddrag, der kan tjene til at belyse ham i Forhold til hans Sang og i Forhold til den Verden, han levede i.

Som Motto i Dagbogen staar der:

»Er Gud for os, hvo kan da være imod os« (Rom. 8, 31).

Dette var Skjoldet, bag hvilket han dækkede sig, idet han drog ud i Verden.

Derefter begynder han saaledes:

Hamburg, 16de Oktober 1845.

Den 13de Oktbr. 1845 Morgen Kl. 7 forlod jeg mit Hjem. Afskedens Bitterhed maa rigt erstattes ved Rejsens Behageligheder og Hjemkomstens Glæde — ellers burde Ingen reise, der i sit Hjem forlader Alt, hvad der er Hjertet kjærest og dyrebarest. Det er en underlig Ting med den Reiselyst: man drømmer om Italiens ætherblaa Himmel, om dets yppige Vegetation, om dets Vinrankers Skygge, om dets sortøiede Piger ligefra Drengaaarene af, og naar saa Tiden er kommen, at man skal see al denne Herlighed, saa er man tilmode, som om man gik til noget

Ondt. Mig gik det ikke stort bedre; jeg forekom mig selv, da Quæsthuusgadens Caserne og de store Pakhuse paa Larsens Plads gik bort, som den, der havde tabt Udsigten til det forjættede Land, og dog gik jo netop min Vei derhen. Men har først den naturlige Bedrøvelse givet sig Luft, er der givet Følelsens Ret, da vil ogsaa snart den Erkjendelse blive vis, at man ingenlunde har skiftet Sind, og at man endnu med samme Inderlighed kan glæde sig over den Tanke, at nu gaaer Tæppet op for det store Verdenstheater ogsaa for mit Blik, at ogsaa jeg nu skal see nærvæd alle Billederne i den store Billedbog, i Sammenligning med hvilken al menneskelig Kunst dog er for Intet at regne.«

Gennem Tyskland og Belgien — med kort Ophold i alle de Byer, der laa paa Vejen — Hamburg, Bremen, Osnabrück, Münster m. m. fl. — Verviers, Lüttich, Löwen o. s. v. gaar Rejsen til Paris, hvor han opholdt sig i 9 Maaneder. Den særlige Hensigt med dette Ophold var en videre Uddannelse af hans Sangstemme hos den Tids mest berømte Sanglærer, Garçia.

Den 26de November staar der i Dagbogen: »Kl. 5 var jeg hos Garçia. Stuen var fuld af en syngende engelsk Familie, det vil sige

Døttrene sang, Moderen glædede sig over sine Børns skjønne Talent, og Papa ærgrede sig eller kjedede sig. Endelig gik de. Jeg fremførte mit Ærinde og blev prøvet. Garçia gav mig Valget mellem Uddannelse som Sanger eller som Amateur. Som Sanger vilde Skolen medtage 2 Aar — jeg kunde debutere i Paris, og han vilde, hvis intet Uforudseeligt mødte, sikkre mig det Udfald, som en »brillant chantéur« kunde vente. Som Amateur skulde jeg egentlig bruge 1 Aar, men kunde ogsaa med Nytte gennemgaae en kortere Skole. Med Hensyn til det første Valg var Loddet kastet, inden jeg nogensinde gik til ham, det Sidste veed jeg ikke, om jeg bør vælge eller forkaste. Gud lade mig vælge det Bedste — en Velfærdssag er det dog ikke, om det end er en Sag, der vil kunne blive af Indflydelse paa min hele Fremtid. — Aftenen har jeg tilbragt i skandinavisk Forening — Sangen der er ei endnu kommen i Gang.»

10de December staar der: »Været hos Garçia — han hørte i Dag for første Gang min Stemme i dens hele Omfang, hvorefter han opfordrede mig til at blive Sanger — Sanger ved Operaen i Paris maaskee med 50,000 fr. aarlig, eller Præst paa Landet i Danmark med 2000 fr.: snurrigt nok, jeg har

Valget, og dog vælger jeg det Sidste. Gud lægge sin Velsignelse i mit Valg.«

19de Decbr.: »Hos Garçia. Jeg sang idag et Par Smaaromancer for ham, der »bekræftede hans Mening om mine Anlæg som Sanger.« Min Ansøgning til Kongen om Reiseunderstøttelse har han anbefalet ved en Attest. Jeg havde et Par Timers Samtale med ham om Sangerens Kald, hvorved han ærligt blottede mig alle Skyggesiderne paa samme Tid, som han erklærede mig for skikket til at gjøre Lykke ad den Vei. Gud være lovet! en anden staaer mig aaben.«

31te Decbr.: »Garçia narrede mig idag — store Mestre bruge sjelden Undskyldning, han heller ikke.«

6te Januar 46 staaer der; »Det er min elskede Moders Fødselsdag; at mine bedste Tanker idag have været hos hende i det kjærlige Hjem, er en Selvfølge. Med Tak og Bøn til Gud har jeg fulgt hende i Aanden, fra hvem jeg idag er skilt i Legemet. Gud give hende i en lang og blid Alderdom at høste Kjærlighedens Løn for Kjærlighedens Gjerning. Det var et heldigt Sammenstød, at vort til Nytaar bestemte Gilde for vore danske Damer først skulde blive afholdt idag; jeg har med Damerne Bjerring, Wallich og

Fjelsted, samt Landsmændene Gram, Broch, Hassing og Wolfhagen tilbragt en Aften riig paa Glæde, fordi den var riig paa hjemlige Minder, ret en Aften, som jeg burde tilbringe paa den Moders Fødselsdag, der gav mig mere end Livet, fordi hun gav mig at forstaae det og nyde det i Kjærlighed.«

23de Jan.: »Hos Garcia gik det idag bedre, han lovede mig, at jeg med Tiden skulde faae et berømt Navn, hvis jeg vilde ofre mit Liv til Kunsten eller — og det vælger jeg hellere — et Organ som Taler, der vil kunne gjøre det Ord mere indtrængende til Hjertet, som jeg engang skal forkynde for Øret.«

Den 24de Jan.: »Dagen beskæftiget efter Sædvane. Om Aftenen med Hassing, David, Uldal, Wolfhagen og de Coninck paa Masquebal i »store Opera«. Hele Theatret var forvandlet til en stor Salon. Mussard med hans 130 Musici spillede deres Dandse med det Liv og den Præcision, som have givet disse Præstationer Verdensberømmelse. Salen var oplyst med en saadan Pragt, at man vanskeligt gør sig noget Begreb herom. Det er kun i Paris, at man finder en saadan Luxus. Af Dragter gaves der mange smukke, dog ingen fremragende; meest iøinefaldende var

den Mængde rige og kostbare Dominoer, som man her saae.

Dog nu Indtrykket af alt dette? Det bedre Menneske i os maa sukke og græde over Alt det, hvad det her seer og hører. — Saavidt er du sjunken, du franske Folk! engang stor i alt Godt, Forkjæmper for mangan god Sag, hvor det gjaldt om at stride for Menneskets høieste og ædleste Interesser! saavidt er du kommen, at du midt i din Hovedstad helligholder Fester, Cytheres Fester, hvor Frækheden ikke blot klæder sig i Fløiel og Silkeskrud for at skuffe Øiet, men hvor Skamløsheden gaaer nøgen om, og hvor dens Tale hviler paa Hvermands Tunge, og dens Ord applauderes, naar det giver sig Lyd! I Sandhed disse Baller, naar man betragter dem frå et moralsk Standpunkt, ere frygtelige Vidnesbyrd om det Trin af moralsk Slappelse og Usselhed, hvortil den franske Nation er sunken ned; de ere frygtelige Vidnesbyrd om den Tilstand, hvori Menneskenaturen befinder sig. Det er et Feepalads, der er opført for Lasten, Musiken spiller sine vilde, brusende Melodier, hvorefter dens Børn hvirvle sig om i forvirrede Kredse, eller styrte afsted, som om Livets Krands var at vinde ved Maalet for deres Løb; men

under dem brænder Helvedes Ild. Den er det, der driver dem fremad med Lynets Fart, — og den vil opluge dem; i dens Flammer skal Harmoniens Velklang afløses af Disharmoniens skjærende Toner, her skal Glædens og Lidenskabens vilde Raab overdøves af Smertens og Angerens gennemtrængende Skrig, — thi Menneskets Gjerninger følge ham. — Dog nei! Forbarmelsen og Barmhjertheden herovenfra er stor; han leed og døde jo for vore Synder, han blev fattig for os, da han var riig, at vi ved hans Fattigdom kunde blive rige, og han skal ogsaa udfrie denne Slægt af Dødens og Syndens Legeme, naar den engang erkjender, »hvad der tjener til dens Frelse«. Hvor længe skal det endnu vare?»

I Dagbogen omtales ofte en Mand ved Navn Pixis. Han synes at have været en berømt Musiker og har øjensynlig haft Interesse af at introducere Carl Tolstrup i en Del af Paris' fornemste og rigeste Hjem. Der omtales Navne som »Hertugen af Richemont«, »Enken efter General Dupont«, en af Napoleons Generaler, m. fl.

Før vi forlader T. i Paris, skal vi endnu kun følge ham en Dag fra Morgen til Aften.

Det er den 1ste Februar 1846. Om denne

skriver han: »Modtaget et Brev fra mit elskede Hjem, fuldt af de gode, kjærlige Ord, der altid gaae mig til Hjertet, fordi de komme fra Hjertet. — Med Wolfhagen besøgt Taarnet af Notre Dame, hvor Udsigten idag var usædvanlig klar. Paa Veien derhen mødte vi Thiers, en lille Mand, aldeles liig det Portrait, man i Almindelighed ser af ham. Han tog en Drosche ved Pont neuf, og tænkte i en Krog af den, mens han sad paa de smudsige Hynder, — maaske paa Frankrigs Skjæbner, eller paa de Værker, der i udødelige Træk bringer hans Navn og Frankrigs Hæder til Fremtidens Kundskab. — Vi gjorde et kort Besøg i la Morgue, der ligger ved Quaien tæt ved Notre Dame. Mængden stod og betragtede med Velbehag et lemlæstet og forraadnet Liig. —

Eter at have mættet os med den herlige Udsigt fra den ærværdige Notre Dame, betragtet Paris i dens Storhed og dens Usselhed, der netop viser sig her i de smaa Gader, der løbe til Siderne ved Foden af Notre Dame, de samme Gader, hvori Paris' Mysterior begynde, stige vi ned i Kirken, dette mageløse Værk af den menneskelige Aand. — I en afsides Deel holdt en ung Geistlig i Aftenskumringen en Tale i Overværelse

meest af Fruentimmer, rimeligviis henhørende til et eller andet Søsterskab. Det gik ud paa Indvielsen af et Orgel, hvorpaa en af Søstrene spillede før Talen. En anden Søster gjentog en og samme Bøn med Refrain af Menigheden og Præsten i min Nærværelse mindst 20 Gange, Gud veed hvor længe før. Havde jeg ikke før vidst, at Catholicismens Gudsdyrkelse var et opus operatum, saa fik jeg det at vide her. Saaledes venter man Bønhørelsen, ved at man gjentager Bønnen et vist Antal Gange, paa Sindet kommer det her næppe an.

Aftenen med Pixis hos en riig Privatmand, Benazet, der er Eier af Badene i Baden-Baden, og navnlig har tjent sin uhyre Formue ved Spillebanken der. Han er en Ynder af Musik og offerer meget i denne Retning. Localet var pragtuldt. Alt vidnede om Rigmanden. Jeg sang Adelaide og nogle Folkesange med Bifald; ogsaa af Andre blev der musiceret, navnlig af en Dreng paa 13 Aar, der spillede smukt paa Violin og af 2 unge Damer — den ene Elev af Pixis — der begge have offret sig til Kunsten. — Jeg havde her et behageligt Møde med en ung Tydsker, Marx, der havde hørt Jenny Lind synge »Fjerran i skog«, og som ved at høre mig

synge den, strax nærmede sig mig med Venlighed og Fortrolighed, — i vor Begeistring for den samme Person havde vi strax et fast Tilknytningspunct. — Pixis har i Aften spændt sine Garn ud for at fange mig for Kunsten. Han er en redelig og veltænkende Mand, der mener alle det godt, altsaa ogsaa mig, men han gjør dog Uret i at bringe Uro og Splid ind i mit Væsen. — »De har en afgjort Kaldelse til Kunsten, om et Aars Tid kan De gjøre sikker Regning paa et Engagement med 50,000 francs, og om 10 Aar kan De reise tilbage til Deres Hjem som Rigmand«, — det er Ord, der have en besynderlig Klang i Øret, og som nok kunne lokke i et ubefæstet Øieblik. Har jeg virkelig Kald til at blive Præst? Er der den Alvor i Sindet, den Reenhed i Hjertet, den Styrke i Villien, der udfordres hos den, der offerer sit Liv til Guds Tjeneste? Jeg maa bestemt svare med et Nei; men mit Haab staaer til Gud, fra hvem Kraften kommer, at han ogsaa vil tage Bolig i mit skrøbelige Legeme; det maa være min Trøst. Jeg vil tænke paa min Moder, mine Søstre og Alle dem, jeg elsker i Hjemmet, og i Tanken paa dem vil jeg staa fast.

Aftenen sluttede jeg hos Broch og Gram,

hvor endel Danske vare samlede til et Slags Afskedsgilde.« —

• Saa vidt Dagbogen.

Og spørger man nu: hvad vandt saa Carl Tolstrup paa den Vej, han valgte som den rette for sig? — da bliver Svaret dette: han vandt sin egen Personlighed. Med Fare for at være bleven et delt, blev han nu et helt Menneske. »Mennesket blev vundet«, og i Sammenligning med den Vinding betød det jo ikke saa meget, om »en Smule Sanger gik tabt.« Og for Resten — gik der nogen »Smule« tabt? — Selv tabte han intet af Værdi, men vandt meget; — tabte andre noget? — Sangens Gave tog han jo med sig til Brug i Livet. Blev den mon ringere ved, at den brugtes i den danske Kirke og i danske Hjem, hans eget og andres, foruden i stille, trange Sygestuer — fremfor paa den franske Opera? — Sikkert ikke. Snarere turde det være saa, at den »Klang af ædelt Malm«, som man sagde, at hans Stemme ejede, den helt forunderlige Hjerteklang, som kunde faa et fem Aars Barn til at udbryde, at han sang, »saa det kunde høres helt op til Guds Engle«, — den havde den næppe faaet, hvis han — min-

dre lydhør overfor sig selv og mindre lydig overfor sin Gud — havde valgt den i Verdens Øjne mere ærefulde Vej, ved hvilken han havde kunnet vinde flere Penge, men mindre Lykke.

Thi det skal siges, at Carl Tolstrup blev et i dybeste og bedste Forstand sjælden lykkeligt Menneske. Det var hans eget Vidnesbyrd, da han laa paa sit Dødsleje: »jeg er en lykkelig Mand, — Gud over mig, og Jer to [Hustru og en Datter] om mig«, — og alle, der kendte ham, vil vidne det, at gladere, lysere Menneske mødte de ikke ofte paa deres Vej i Livet. Hans hele Skikkelse bar Præg af, at der dybt i hans Indre sprudlede et Glædens Kildevæld, som ikke kunde standses af noget — end ikke af hans Livs mange og store Sorger, dem, han som et alvorligt Menneske aldrig gik udenom. — »Præst paa Landet«, som han havde tænkt sig det, blev han ikke. Efter i en Del Aar at have været Lærer ved Borgerdydsskolen paa Kristianshavn, blev han i 1853 udnævnt til Kateket i Nyborg og 1866 til Andenpræst ved Roskilde Domkirke. Her — i Roskilde — levede han de sidste 20 Aar af sit Liv til rig Velsignelse for mange.

Der kunde være adskilligt at fortælle om

ham fra disse Aar som fra hans øvrige Liv; men Hensigten med disse Blade er kun den at vise, hvordan Carl Tolstrup traf sit Livsvalg, og denne turde alt være opnaaet gennem, hvad her er anført af hans egne Ord.

Derfor skal endnu kun fortælles lidt om Udgangen af hans Liv.

Det var i Midten af Juli 1886, at han — ledsaget af sin Hustru og en Datter — rejste til Karlsbad i Haab om her at hente Lægedom for den Sygdom, der i de sidste Par Maaneder havde tæret hans Kraft. Skønt syg til Døden, — hvad han selv og hans nærmeste dog ikke vidste, da de rejste. — formaaede han dog endnu her i Karlsbad at vinde nye Venner, og lige til det sidste havde hans Sang en Magt over Hjerterne, saa de, der hørte den, aldrig har kunnet glemme den. — Den norske Digter og Biskop Jørgen Moes Enke, der opholdt sig i Karlsbad den Sommer, fortæller endnu med ungdommeligt Liv og Varme om, hvordan hun en Morgenstund med den største Undren pludselig i Hotellet hørte en Sang, som hun aldrig syntes at have hørt Mage til før, — en Sang, der gjorde et saa stærkt og uudsletteligt Indtryk paa hende, at dette forplantede sig endog til Mennesker, der aldrig selv fik den at høre. Det var Carl Tol-

strup, der — en Uge før sin Død — sang sin Morgensang sammen med Hustru og Datter.

Han led meget af Træthed den korte Tid, han levede i Karlsbad. En Dag sad han — dødsmærket at se til — paa en Bænk i Kurparken og hvilede sig, mens Hustru og Datter gik en lidt længere Tur. Da de kom tilbage, sagde han smilende til dem: »Jeg har siddet her og sunget. Folk saa rigtignok efter mig, men det fik være, — jeg maatte da have Lov dertil.« Ja, han maatte vel have Lov at synge sig selv til Trøst.

Den 1ste August blev han saa syg, at han maatte ligge til Sengs. Dagen efter sov han stille hen. Kort før han udaandede, bekendte han med klar Røst Troen og bad Fadervor, sendte saa Hilsen til sine Børn, sine Venner, sin Menighed og sit Hjem. »Hils mit yndige Hjem, mit elskede Hjem. Hils mine Roser« — og med de tre sidste Vers af »Du Herre Krist« — »Jeg være vil, o Jesus mild, hvor Du mig helst vil have«, sang han sig tilsidst ind i Døden, idet han dog med Vemod tilføjede: »det er kun Graaspurvens Pip, Lærken er fløjet bort.« — Ja, over Gærdet var den fløjet for at synge evigt i Gudshaven.

I fremmed Land døde Carl Tolstrup, men i sit Fædreland blev han jordet. Den 10de

August d. A. har hans Grav i 25 Aar ligget paa Graabrødre Kirkegaard i Roskilde, og fem andre Grave, Hustrus og Børns, ligger nu ved Siden af den. Hans Navn staar skrevet paa en ganske enkel Gravsten, og under det staar de tre Ord: »Størst er Kærligheden«. Den var det største ogsaa i hans Liv.

Som et Vidnesbyrd om, hvordan han opfattedes af dem, der kendte ham og stod ham nær skal til Slut anføres lidt af det Eftermæle, han fik, da han lagdes til Hvile.

»Hvorledes skal vi udtrykke alt, hvad han var for os, alt, hvad vi skylder ham?« siger hans Søstersøn, Pastor Wilhelm Munck, fhv. Præst i Lille-Næstved. »Nu strømmer Minderne ind paa os, Skare efter Skare, som aldrig vil faa Ende; alle er de elskelige og lyse, alle kalder de paa vor Taknemmelighed. Han var en god Mand; det Vidnesbyrd har mange flere, end vi kan tælle, givet ham, da de hørte, at han var gaaet bort; men der er ingen, som kan sige det saa dybt og inderligt af Hjertens Grund som vi, hans nærmeste, hvem han først tilhørte, hvem han gav mest. Og hvor var han dog en rig Mand, ikke paa Penge, men paa Kærlighed, hvor kunde han dog øse ud af sit Hjertes Skatte til os, milde Blikke, opmuntrende Ord,

gode Formaninger, som han selv havde holdt; glæde sig med de glade, græde med de grædende, det forstod han; stifte Fred det vilde han saa gerne, og fordi hans Kærlighed var saa ægte og saa trofast, derfor opfyldtes det paa den og paa ham, at jo mere han gav, desto mere beholdt han tilbage. Han har gjort mange rige — vi, som i Sandhed kan sige saaledes ved hans Kiste, vi har god Grund til at takke Gud og Faderen, fordi vi ejede ham og ejede ham saa længe. — Hvor har hans Liv dog været velsignet! I Ungdommen var han sin Moders Fryd, aldrig har jeg i mit Liv truffet kærligere Søn, end han var, — sine Søstres Glæde, saa god en Broder var han, som Broder kan være, ret et Eksempel for alle, som har Søskende. Hvor han kom hen, var det som en Solstraale fulgte med ham, der lyste og varmede, og saa ejede han jo Tonernes dejlige Magt, hvormed han har sunget mange glade; ham blev den ikke en Fristelse, men han brugte den ærligt til Herrens Ære, ja til Herrens Ære, som gav ham den, og ikke til sin egen. Men hvad han har været i sit eget Hus som Mand og som Fader, det blev vi aldrig færdig med at tale om, hvis vi prøvede derpaa; bedre at sige Gud og Faderen Tak og atter Tak, fordi

han i Vorherres Skole under den store Kærligheds Pleje og Tugt blev saa fremmelig i Kærlighed og os saa rig en Velsignelse.«

Hans Medtjener ved Domkirken, Domprovst Gude, siger saaledes: »Glæde i Herren var hans Styrke. Den fyldte allerede tidlig hans Bryst, og da nu tillige den Gave var ham givet at kunne synge den ud i de skønneste Toner, kunde han og i sjælden Grad meddele den til andre. Der var et Løb i hans Gerning, som satte ham i Stand til at overkomme meget og at være meget for mange, baade nær og fjern. Imellem Beslutning og Udførelse var der for ham ingen lang Vej eller Overvejelse, men hvor han saa en god Sag, der gik han lige til Maalet, agtede intet og holdt ikke sit Livs Kraft for dyrebar.«

Og hans Ven fra Ungdommen, Pastor Vilhelm Holm, siger om ham: »Med Glæde blev han modtagen overalt, Huse og Hjerter aabnede sig for ham. Vel var der dem, der kun søgte ham for den Nydelses Skyld, hans Stemmes skønne Klang gav dem, det følte han godt selv. Men mange var de, for hvem Mennesket var eller blev langt mere end Sangeren. Lyst som hans Ansigt og Smil var hans Sind, trofast og varmt som hans Haandtryk var hans Hjerte; faa har saaledes kun-

net modtage den indtrædende Gæst eller saaledes kunnet sprede Lys i et Hjem ved at træde ind i det, som han kunde det allerede i sin Ungdom. — Og som faa forstod han at bringe andre til i Inderlighed at oplade sig for ham, og naar han saa fik at se, hvad det var der trykkede, saa fik de at kende, at erfaren Mand er god at gæste, saa støttede han dem med Raad og Daad, saa hjalp han dem til rette i Sagtmodigheds Aand, saa talte han de alvorlige Sandheds Ord om Synden, som den, der blev Sandheden tro i Kærlighed.«

Velsignet være hans Minde.

